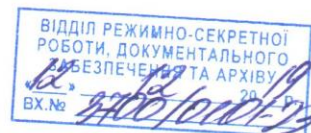

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата педагогічних наук, доцента
Сінопальнікової Наталії Миколаївни
на дисертаційне дослідження Мицик Ганни Михайлівни
«Формування готовності майбутніх учителів-логопедів до професійної
діяльності в сільській місцевості», подане на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика
професійної освіти

Тема, обрана Г. М. Мицик для дослідження, є безперечно актуальною, оскільки зумовлена складними інтеграційними процесами вітчизняної системи освіти в європейське освітньо-наукове співтовариство, стратегічною метою якого є забезпечення рівного доступу до якісної освіти кожному без дискримінації за будь-якими ознаками, зокрема за ознакою інвалідності. Україна взяла на себе зобов'язання щодо дотримання загальнолюдських прав, зокрема, щодо забезпечення права на освіту дітей з особливими освітніми потребами, і розробила відповідну нормативну основу для реалізації та поширення моделі інклюзивного навчання дітей у закладах освіти, найбільш доступних і наближених до їх місця проживання, у тому числі і в сільській місцевості. Визначна роль у цьому процесі належить учителю-логопеду, від професійних умінь якого залежить ефективність надання корекційно-розвиткової допомоги дітям з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного простору. Це ставить нові вимоги до професійної підготовки майбутніх учителів-логопедів і потребує врахування тих змін у регіональній структурі освіти сільської місцевості, які визначають умови професійної діяльності педагогічних працівників.

Актуальність досліджуваної проблеми підсилюється і низкою суперечностей, які визначила дисертантка, а саме: між об'єктивною потребою суспільства у фахівцях, здатних упроваджувати інклюзивну модель навчання в закладах освіти, зокрема в сільській місцевості, та неготовністю майбутніх вчителів до цього; між важливістю вдосконалення системи підготовки педагогічних кадрів, які працюють в умовах інклюзивного навчання, зокрема вчителів-логопедів, та невизначеністю комплексу

організаційно-педагогічних умов, спрямованих на забезпечення ефективності цієї підготовки в закладах вищої освіти; між необхідністю модернізації навчально-виховного процесу, адаптованого до принципів концепції розвитку інклюзивного навчання, та домінуванням на практиці традиційних форм і методів фахової підготовки вчителя-логопеда.

Слід зазначити, логічно визначено науковий апарат дисертації. З достатньою повнотою обґрунтовано, аргументовано і конкретизовано: мету, завдання, об'єкт та предмет, сформульовано гіпотезу дослідження.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено в освітній процес закладів вищої освіти, наявні довідки про впровадження.

Аналіз дисертаційної роботи, автореферату, чисельних наукових публікацій Г. М. Мицик, а також опублікованих автором матеріалів апробаційного характеру, засвідчують теоретичну і практичну значущість проведеного дисертантом дослідження, а також його вагомий внесок в одержання наукових результатів.

Наукова новизна і теоретичне значення здобутих результатів полягають у тому, що дисертанткою вперше досліджено підготовку майбутніх учителів-логопедів до професійної діяльності в сільській місцевості як педагогічну проблему; визначено, науково обґрунтовано, експериментально перевірено ефективність організаційно-педагогічних умов, які забезпечують успішність формування готовності майбутніх вчителів-логопедів до професійної діяльності в сільській місцевості, структурно-функціональну модель цього процесу; *уточнено* базові поняття дослідження; визначені компоненти (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, особистісний) готовності майбутніх вчителів-логопедів до професійної діяльності в сільській місцевості, показники, критерії (мотиваційно-цільовий, знаннясвий, операційний, рефлексивно-особистісний) та рівні її сформованості (репродуктивний, продуктивний, творчий); удосконалено та апробовано змістовно-методичне наповнення форм та методів навчання через його професійне спрямування в контексті інклюзії.

Практична значущість одержаних результатів полягає в оновленні та модернізації змісту професійної підготовки майбутніх учителів-логопедів у закладах вищої освіти завдяки: *розробці, апробації та впровадженню: авторського спецкурсу «Основи логопедичного партнерства» (для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти; модулю «Використання інформаційно-комунікаційних технологій в професійній діяльності вчителя-логопеда», який включено до дисципліни «Організація та планування логопедичної роботи»; тем: «Особливості застосування мультимедійних презентацій на заняттях з дітьми, що мають порушення мовлення», «Створення інтерактивних корекційно-розвиткових вправ для дітей з порушеннями мовлення», що введено до дисципліни «Логоритміка з методикою та іграми в логопедичній роботі»; навчально-методичного супроводу системи мережної взаємодії студентів і викладачів на основі платформ «Classroom» та «Padlet»; методики діагностування стану готовності майбутніх учителів-логопедів до професійної діяльності в закладах освіти та установах сільської місцевості, яку включено до авторської (у співавторстві) комп'ютерної програми «Система оцінки стану готовності майбутніх логопедів (Система майбутній логопед)».*

Обґрунтованість і надійність одержаних результатів забезпечено теоретико-методологічними позиціями авторки, які дозволили застосувати комплекс різноманітних взаємопов'язаних теоретичних і емпіричних методів, адекватних меті, завданням, предмету дослідження, ґрунтовним аналізом широкої джерельної бази, експериментальною перевіркою гіпотези, поєднанням кількісного та якісного аналізу отриманих результатів, позитивними наслідками впровадження висновків і рекомендацій дисертації у практику роботи педагогічних закладів вищої освіти; вчителями-логопедами у професійній діяльності в закладах дошкільної та загальної середньої освіти, інклюзивно-ресурсних центрах, логопедичних пунктах та спеціальних закладах освіти.

Дисертанткою виконано великий обсяг роботи науково-теоретичного характеру. Особливу увагу слід звернути на наукове обґрунтування

необхідності цілеспрямованої підготовки вчителя-логопеда до професійної діяльності в сільській місцевості, а також всебічне розкриття понять «готовність вчителя-логопеда до професійної діяльності», «готовність майбутнього вчителя-логопеда до професійної діяльності в сільській місцевості», «професійна компетентність вчителя-логопеда».

Грунтуючись на наукових підходах щодо розуміння готовності майбутнього вчителя до професійної діяльності, особливості роботи вчителя-логопеда в сільській місцевості, дисертанткою запропоновано авторське тлумачення поняття *«готовність майбутнього вчителя-логопеда до професійної діяльності в сільській місцевості»*, що розглядається у роботі як складна система, яка інтегрує в собі мотиваційну, когнітивну, діяльнісну й особистісну складові, є показником здатності до професійної діяльності в сільській місцевості та зумовлює ефективність надання спеціальних освітніх послуг для дітей з особливими освітніми потребами. В структурі готовності виділені такі компоненти як: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та особистісний.

Результатом теоретичного етапу дослідження стало переконливе визначення комплексу організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх вчителів-логопедів до професійної діяльності в сільській місцевості в закладах вищої освіти. Схвальної оцінки заслуговує концепція реалізації кожної окремо взятої умови, а саме: впровадження комплексу форм і методів, спрямованих на організацію їх навчальної діяльності з максимальним наближенням до специфіки майбутньої професійної роботи в системі інклюзії в сільській місцевості; впровадження в освітній процес навчально-методичного супроводу, спрямованого на активізацію інноваційного пошуку студентів в освітньому процесі, підсилення ролі їх самостійної навчальної діяльності, забезпечення переходу на творчий рівень; створення інформаційно-комунікаційного середовища, що відображає корекційно-педагогічний процес (без інтелектуальних і

територіальних обмежень), як основи майбутньої професійної діяльності вчителів-логопедів у сільській місцевості.

Визначене теоретико-методологічне підґрунтя дозволило дослідниці не лише конкретизувати сутність досліджуваного явища, а й розробити структурно-функціональну модель підготовки вчителів-логопедів до професійної діяльності в сільській місцевості.

Наукову цінність й безперечне практичне значення мають запропоновані авторкою засоби, форми і методи роботи зі студентами, опис яких містить як наукове обґрунтування, так і шляхи їх реалізації, у цілому запропонована структурно-функціональна модель підготовки вчителів-логопедів до професійної діяльності в сільській місцевості.

Безумовним позитивним моментом дисертації Г. М. Мицик є експериментальна перевірка розробленої структурно-функціональної моделі підготовки вчителів-логопедів до професійної діяльності в сільській місцевості, під час якої авторкою було використано широке коло цікавих засобів, форм і методів роботи із студентами.

Не можна не звернути увагу на те, що у формуванні готовності майбутніх вчителів-логопедів до професійної діяльності в сільській місцевості значущу роль мала практична підготовка на базі Логопедичного навчально-консультативного центру.

Ретельно проведений Г. М. Мицик аналіз результатів педагогічного експерименту засвідчив ефективність впроваджених в освітній процес експериментальної групи формувальних заходів, комплексу організаційно-педагогічних умов.

Як висновки до розділів, так і загальний висновок досить стило і чітко віддзеркалюють якість та значущість отриманих дисертанткою результатів, що цілком відповідають визначеним об'єкту, предмету, меті та завданням наукової роботи.

Загалом за темою дисертації Г. М. Мицик опубліковано 20 наукових і науково-методичних праць, із них: 5 статей в наукових фахових виданнях

України, 2 статті в наукових виданнях України, що реферуються міжнародними наукометричними базами; 2 статті в зарубіжних виданнях; 9 матеріали конференцій; 1 методичні рекомендації, 1 авторське свідоцтво про винахід. За змістом і характером видання ці публікації повною мірою висвітлюють основні положення і результати дослідження.

Дисертація має чітку структуру. Зміст та обсяг дисертаційної роботи відповідають чинним вимогам до оформлення дисертації (Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», від 12.01.2017 № 40). Виклад основних наукових положень, висновків і рекомендацій у дисертації є послідовним, логічним та завершеним; мова тексту – відповідає науковому стилю. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

Зміст автореферату відповідає існуючим вимогам, повністю відбиває особливості проведеного дослідження та його результати.

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Мицик Ганни Михайлівни, поряд із цим вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження й побажання.

1. Потребують уточнення складові компоненти готовності майбутнього вчителя-логопеда до професійної діяльності в сільській місцевості. Слід було б ретельніше висвітлити діяльнісний компонент готовності, розкрити комплекс умінь, навичок, здатності до виконання корекційної-розвиткової роботи з дітьми з особливими освітніми потребами (с.64).

2. В експериментальній частині дисертації більше уваги варто було б приділити висвітленню формування мотиваційного компоненту готовності майбутніх учителів-логопедів до професійної діяльності в сільській місцевості.

3. При аналізі результатів проведеного експерименту, поряд із визначенням показників і рівнів сформованості готовності майбутніх учителів-логопедів до професійної діяльності в сільській місцевості,

дисертантці не завадило б ретельніше дослідити зміни у досягненнях окремих студентів експериментальної групи, особливо тих, хто на констатувальному етапі експерименту характеризувався відсутністю або невизначеністю мотивів до навчання та майбутньої професійної діяльності, відсутністю потреби в особистісно-професійному зростанні.

4. У роботі бажано було б представити конкретні пропозиції й рекомендації щодо поліпшення підготовки студентів майбутніх учителів-логопедів до професійної діяльності в сільській місцевості у педагогічних закладах вищої освіти.

Зазначені зауваження та побажання не є принциповими, мають дискусійний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку та беззаперечну значущість наукового дослідження.

Отже, дисертаційна робота Мицик Ганни Михайлівни на тему «Формування готовності майбутніх вчителів-логопедів до професійної діяльності в сільській місцевості» є завершеною самостійною науковою роботою, яка містить нові науково обґрунтовані результати в галузі професійної освіти і за актуальністю, змістом, обсягом, новизною, обґрунтованістю наукових положень, достовірністю і практичним значенням відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» (затвердженого Постановою КМ №567 від 24.07.2013 р., зі змінами внесеними згідно з Постановою КМ № 656 від 19.08.2015 р.), а її автор, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:
кандидат педагогічних наук, доцента
доцент кафедри спеціальної педагогіки
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди

Н. М. Сінопальнікова

